

Internationale Heiner Müller Gesellschaft. Berlin
Műhely Alapítvány. Budapest

HAMLET IN BUDAPEST. HAMLET IN BUDAPEST.

HEINER MÜLLER HEINER MÜLLER HEINER MÜLLER

HAMLET IN BUDAPEST. HAMLET IN BUDAPEST.

HEINER MÜLLER HEINER MÜLLER

HAMLET IN BUDAPEST. HAMLET IN BUDAPEST.

HAMLET IN BUDAPEST.

HAMLET IN BUDAPEST.

HAMLET IN BUDAPEST.

Hamlet in Budapest. Hamlet in Berlin
Hamlet Budapesten. Hamlet Berlinben

HIB

Heiner Müller. Werkstatt. Műhely

März – Juni 2007. március – június

HiB

Hamlet in Budapest. Hamlet in Berlin Hamlet Budapesten. Hamlet Berlinben

Werkstatt [Műhely](#)

der Internationalen Heiner Müller Gesellschaft, Berlin, und Workshop Foundation, Budapest
a [Nemzetközi Heiner Müller Társaság, Berlin, és a Műhely Alapítvány, Budapest, közös programja](#)

zu Heiner Müllers Stück "Hamletmaschine" [Heiner Müller "Hamletgép" című darabjához](#)

in Zusammenarbeit mit [együttműködő partnerek](#)

Maxim Gorki Theater, Berlin

SPACE, Budapest/Amsterdam

andcompany&Co., Frankfurt a.M./Amsterdam

verantwortlich für die einzelnen künstlerischen Projekte [művészeti vezetők](#)

Petra Arday, Luc van Loo – SPACE

Nicola Nord, Alexander Karschnia – andcompany&Co.

David Marton

Lutz Dammbeck

ein Kooperationsprojekt im Rahmen von Bipolar deutsch-ungarische Kulturprojekte,
einem Initiativprojekt der Kulturstiftung des Bundes

[ez a projekt a Bipolar német-magyar kulturális együttműködések keretében jött létre,
a Bipolar a Német Szövetségi Kulturális Alapítvány kezdeményezése](#)

mit Unterstützung durch [támogatók](#)

Dramaturgische Gesellschaft, Berlin

Hessische Theaterakademie

Goethe-Institut Budapest

Theaterhaus Mitte, Berlin

Trafó Haus der Zeitgenössischen Künste [Kortárs Művészetek Háza](#), Budapest

mit Beteiligung von [résztvevők](#)

Institut für Theaterwissenschaft der FU Berlin

Interdisziplinäres Zentrum für Kunstwissenschaft und Ästhetik an der FU Berlin

COMA centre for opinions in music and art, Berlin

West Balkán, Budapest

Werkstattübersicht März–Juni 2007

Műhely áttekintés 2007. március–június

19. – 28. März [március 19 – 28.](#) Maxim Gorki Theater, Berlin [Maxim Gorki Színház](#)

Werkstatt Hamletmaschine I [Hamletgép műhely I](#)

für darstellende und bildende Künstler, Wissenschaftler, Studenten
[előadó- és képzőművészek, tudósok és egyetemi hallgatók számára](#)
mit öffentlichen Lectures, Lesungen, Vorträgen
[nyilvános beszámolókkal, felolvasásokkal, előadásokkal](#)

27. April [április 27.](#) Goethe-Institut, Budapest [Goethe Intézet](#)

Werkstatt Hamletmaschine II [Hamletgép műhely II](#)

Lesung, Lectures, Diskussionen
[felolvasás, beszámoló, beszélgetés](#)

27. / 28. April [április 27. / 28.](#) West Balkan, Budapest

Hamlet in a Box. HiB 1: Playtime!
andcompany&Co.: Lecture-Concert

27. – 29. April [április 27 – 29.](#) Trafó Studio, Budapest [Trafó Stúdió](#)

Hamlet in a Box. HiB 2: Denkmal für die Gegenwart [Emlékmű a Jelennek](#)
SPACE: Installation und Audiotour
[Installáció és köztéri hangjáték](#)

2. Juni [június 2.](#) Maxim Gorki Theater, Berlin [Maxim Gorki Színház](#)

Performing Hamlet in Budapest. Hamlet in Berlin [Hamlet Budapest.](#) [Hamlet Berlinben](#)

David Marton: Hamlet in B. [Hamlet B.-ben](#)

Video / Installation [videó / installáció](#)

Lutz Dammbeck: Re-Reeducation (Die Umerziehung der Umerzogenen) ([Az átneveltek átnevelése](#))

Lecture / Installation [előadás / installáció](#)

andcompany&Co.: Hamlet in a Box. HiB 1: Playtime!

Lecture-Concert

SPACE: Hamlet in a Box. HiB 2: Denkmal für die Gegenwart [Emlékmű a Jelennek](#)

Installation [installáció](#)

und

Lectures, Vorträge [és beszámoló, előadások](#)

A felkelés sétának indul

Az 1956 őszi Magyarországon zajló politikai eseményekkel szembesülve Heiner Müller számára Hamlet központi szellemi figurává vált, szemben a szocialista kihívással: a megújulás programjával és azzal az apparátussal, mely ezt a programot megghiúsította. Magyarország politikai történései radikális színteret nyújtottak ahhoz, hogy a különbségekben az NDK politikai helyzetét vizsgálja, miként azt már 1953. június 17-vel megtapasztalhatta. Egy kifelé vetett pillantás volt ez, mely a bensőt tárta fel.

Heiner Müller a hatvanas évek elején kezdett el a "Hamlet in Budapest" / "Hamlet Budapest" című művén dolgozni, melyet kéziratában "HiB" rövidítéssel jelölt. Az NDK kultúrpolitikájának akkori irányelvei mellett - magát Müllert "Die Umsiedlerin" / "Az áttelepülő" (1961) című darabjának betiltása után kizárták az Írószövetségből - gondolni sem lehetett a projekt megvalósítására. Az első, 1975 / 76-os Egyesült Államok-beli tartózkodását követően Matthias Langhoff-fal közösen lefordítják a "Hamlet"-et, mely Benno Besson rendezésében kerül bemutatásra a Volksbühnén. Müller ezzel párhuzamosan átdolgozza a HiB anyagát, melynek eredményeként 1977 nyarán megszületik a "Hamletmaschine" / "Hamletgép". A dráma szövege - Hamletszínész és Ophélia monológjai - tizenkét oldalban tömöríti össze az 1956 utáni történelmi és az aktuális viszonyosságokat és tapasztalatokat. A szöveg egy a dionüszoszi beattal kiűzött "nem" arra, ami van: "end of dream". A Hamletszínész ott látja magát a "front mindkét oldalán, a frontok között vagy fölött". Megosztva magát a Claudius oldalán álló hatalom, és a Laertes oldalán lévő felkelés között: "Félelem és megvetés fog el, mikor meglátom magamat habzó szájjal, ahogy öklömet rázom magamra a fenyegetően közelebb nyomuló tömegben." Vele szemben pedig az öngyilkos Ophélia, aki Elektrává, a bosszú asszonyává lesz. Ő jelenti be a terrort: "Majd ha henteskéssel járkál hálósobátokban az igazság, megtudjátok, mi az."

A "Hamletgép"-et követően Heiner Müller tovább folytatta munkáját a HiB-en. Élete végéig anyagokat gyűjtött, melyen keresztül saját tapasztalatait igyekezett rögzíteni, illetve a történelmi konstellációkat aktivizálni. A Heiner Müller munkásságának középpontjában álló HiB örökre tervezet maradt.

A "Hamletgép"-ből idézett sorokat Kurdi Imre fordításában idéztük.

Der Aufstand beginnt als Spaziergang

Konfrontiert mit den politischen Ereignissen in Ungarn im Herbst 1956, wurde Hamlet für Heiner Müller zu einer zentralen Denkfigur gegenüber der sozialistischen Herausforderung: einem Programm der Erneuerung und einem Apparat, der dieses Programm zunichte machte. Die politische Geschichte Ungarns war für ihn ein radikaler Schauplatz, um in der Differenz die politische Situation in der DDR zu betrachten, wie er sie bereits am 17. Juni 1953 erfahren hatte. Der Blick nach außen als ein Blick nach innen.

Anfang der sechziger Jahre nahm Heiner Müller die Arbeit an "Hamlet in Budapest" auf, abgekürzt in seinen Manuskripten als "HiB". Unter den damaligen Maßgaben der Kulturpolitik der DDR – er selbst nach dem Verbot seines Stücks "Die Umsiedlerin" 1961 aus dem Schriftstellerverband ausgeschlossen – war an eine Realisierung des Projekts nicht zu denken. Nach seinem ersten USA-Aufenthalt 1975 / 76 übersetzte er "Hamlet" gemeinsam mit Matthias Langhoff für Benno Bessons Inszenierung an der Volksbühne. Parallel dazu arbeitete er sein Material HiB durch. Ergebnis war im Sommer 1977 die "Hamletmaschine". Ein Text – Monologe von Hamlet / Darsteller und Ophelia – in dem sich historische wie aktuelle Auseinandersetzungen und Erfahrungen seit 1953 auf zwölf Seiten verdichteten. Mit einem dionysischen Beat herausgetrieben: das Nein zu dem, was ist: "end of dream". Der Hamletdarsteller sieht sich "auf beiden Seiten der Front, zwischen den Fronten, darüber". Gespalten in den, der auf der Seite von Claudius steht, der Macht, und den, der auf Seiten von Laertes ist, dem Aufstand: "Ich sehe, geschüttelt von Furcht und Verachtung, in der andrängenden Menge mich, Schaum vor meinem Mund, meine Faust gegen mich schütteln." Ihm gegenüber die Selbstmörderin Ophelia, die zu Elektra, zur Rächerin, wird. Sie kündigt den Terror an:

"Wenn sie mit Fleischermessern durch eure Schlafzimmer geht, werdet ihr die Wahrheit wissen."

Nach der "Hamletmaschine" arbeitete Heiner Müller an HiB weiter. Bis zu seinem Lebensende sammelte er Material, das ihn selbst betraf – er gegenüber der Hamlet-Figur, durch die er eigene Erfahrungen zu fixieren und historische Konstellationen zu aktivieren suchte. HiB blieb ein nie abgeschlossenes Projekt im Zentrum von Heiner Müllers Arbeit.

2007. március 19. – 28. Maxim Gorki Színház, Berlin

Hamletgép műhely I

előadó- és képzőművészek, tudósok és egyetemi hallgatók számára
nyilvános beszámolók és előadások

Internationale Heiner Müller Gesellschaft és a Maxim Gorki Theater
együttműködő partnerei: andcompany&Co., Institut für Theaterwissenschaft / FU Berlin,
Interdisziplinäres Zentrum für Kunstwissenschaften und Ästhetik / FU Berlin,
Hessische Theaterakademie, Dramaturgische Gesellschaft, Berlin

Vezetés: Anja Quickert, Klaudia Ruschkowski, Wolfgang Storch, B. K. Tragelehn

A magyarországi 1956-os felkelés óta Heiner Müller számára Hamlet figurája olyan eszközt jelentett, mellyel újra és újra kifejezésre juttatta az aktuális politikai konstellációkat és az értelmiség szerepét. Miután 1977 tavaszán lefordította a "Hamlet"-et, megírta a "Hamletgép"-et. A gyűjtött anyagot tizenkét oldalba sűrítette össze. Hamlet figurája azonban továbbra is foglalkoztatta. A műhely Shakespeare dramaturgiájának mülleri újrafogalmazásával foglalkozik. Azt vizsgálja, hogyan dolgozott Heiner Müller a Hamlet-figurával és a történelmi, politikai anyagokkal. A "Hamletgép" különböző előadásaira reflektál, azok művészeti eszközeit elemzi, és a jelenkor olvasatait kutatja.

Párhuzamosan a műhellyel Stefan Nolte az FU Berlin Institut für Theaterwissenschaft hallgatóival közösen egy "egységben / oszthatatlan énemmel együtt" műhely-előadást dolgoz ki.

A műhelymunka eredményei a műhely végén kerülnek bemutatásra.

Az alapul vett kiadás: "Heiner Müller. Manuscripts de Hamlet-Machine", Jean Jourdeuil és Julia Bernhard, megjelent 2003. Éditions de Minuit, Paris.

19. – 28. März 2007 Maxim Gorki Theater, Berlin

Werkstatt Hamletmaschine I

für darstellende und bildende Künstler, Wissenschaftler, Studenten
mit öffentlichen Lectures, Lesungen und Vorträgen

Internationale Heiner Müller Gesellschaft und Maxim Gorki Theater
in Kooperation mit andcompany&Co., dem Institut für Theaterwissenschaft der FU Berlin,
dem Interdisziplinären Zentrum für Kunstwissenschaften und Ästhetik an der FU Berlin,
der Hessischen Theaterakademie und der Dramaturgischen Gesellschaft, Berlin

Leitung: Anja Quickert, Klaudia Ruschkowski, Wolfgang Storch, B. K. Tragelehn

Seit dem Aufstand in Ungarn 1956 war die Hamlet-Figur für Heiner Müller ein Instrument geworden, sich immer wieder neu über aktuelle politische Konstellationen und die Rolle des Intellektuellen zu verständigen. Nachdem er im Frühjahr 1977 "Hamlet" übersetzt hatte, schrieb er die "Hamletmaschine": Das Material, das er gesammelt hatte, verdichtet auf zwölf Seiten. Seine Beschäftigung mit der Hamlet-Figur war jedoch nie abgeschlossen. Die Werkstatt setzt sich mit Heiner Müllers Neuformulierung von Shakespeares Dramaturgie auseinander. Sie analysiert, wie Heiner Müller mit der Hamlet-Figur und dem historischen, politischen Material gearbeitet hat. Sie reflektiert Aufführungen der "Hamletmaschine", untersucht deren künstlerische Mittel und fragt nach Lesarten für die Gegenwart.

Parallel zur Werkstatt erarbeitet Stefan Nolte mit Studenten des Instituts für Theaterwissenschaft der FU Berlin die Werkstatt-Lecture "einig / Mit meinem ungeteilten Selbst".

Die Ergebnisse werden am Ende der Werkstatt in einer Lecture vorgestellt.

Grundlage für die Auseinandersetzung mit Heiner Müllers Arbeit an "Hamletmaschine" ist die Ausgabe "Heiner Müller. Manuscripts de Hamlet-Machine" von Jean Jourdeuil und Julia Bernhard, erschienen 2003 in den Éditions de Minuit, Paris.

Werkstatt Hamletmaschine I. Programm

Hamletgép műhely I. Program

Vormittags von 10 – 13 Uhr interne Werkstattdiskussion

Délelőttönként 10 – 13 óra között belső műhelybeszélgetések

Nachmittags und abends öffentliche Lectures, Lesungen, Vorträge und Berichte

Délutánonként és esténként lectures, felolvasások, előadások és beszámolók

Montag Hétfő 19. März március 19.

14.00	Studio	Matthias Langhoff
Mit Müller "Hamlet" übersetzen "Hamlet" fordítás Müllerrel
17.00	Studio	Lawrence Guntner
Heiner Müller: re-writing Shakespeare
20.00	Studio	Robert Weimann
Die "Hamletmaschine" im Paradigmenwechsel moderner Dramaturgie
"Hamletgép" a modern dramaturgia paradigmaváltásának fényében

Dienstag Kedd 20. März március 20.

14.00	Studio	Imre Kurdi
Werkstattgespräch zur Rezeption Heiner Müllers in Ungarn
Műhelybeszélgetés Heiner Müller magyarországi recepciójáról
17.00	Studio	Jean-Pierre Morel
Müller und és Foucault: Berlin – Paris 1977 – 79
20.00	Studio	György Dalos
liest aus seinem Buch "1956. Aufstand in Ungarn"
felolvas "1956. Felkelés Magyarországon" című könyvéből

Mittwoch Szerda 21. März március 21.

17.00	Studio	Alexander Karschnia
Hamlet in a Box: Melancholie & Revolte Melankólia & Lázadás
20.00	Studio	Eszter Babarczy
Revolution as street theater and other riots

Donnerstag Csütörtök 22. März március 22.

14.00	Rangfoyer	Alexander Weigel
Müller und "Hamletmaschine" Müller és a "Hamletgép"
bei der Inszenierung von "HAMLET/MASCHINE" A "HAMLET/GÉP"
am Deutschen Theater 1989/90 -es rendezésénél a Német Színházban
Erinnerungen eines Dramaturgen Egy dramaturg visszaemlékezései |
|-------|-----------|--|

Freitag **Péntek** 23. März **március 23.**

14.00 Rangfoyer Ginka Tscholakowa
Heiner Müller in Amerika
[Heiner Müller Amerikában](#)

Sonntag **Vasárnap** 25. März **március 25.**

11.00 Studio Marcus Steinweg
Hamlet / Fatzer

14.00 Rangfoyer Hans-Werner Kroesinger
Heiner Müller / Robert Wilson
Bericht zur Arbeit an "Hamletmaschine"
[Beszámoló a "Hamletgép" munkálatokról](#)

Montag **Hétfő** 26. März **március 26.**

14.00 Studio Del Hamilton / Michelle Smith
The self-referential Hamlet
Incorporating Technology into Live Performance

20.00 Studio Milena Massalongo
[über neben "Hamletmaschine"](#)
[a "Hamletgép"-ről, a "Hamletgép" mellett](#)

Dienstag **Kedd** 27. März **március 27.**

17.00 Studio Janine Ludwig / Anja Quickert
Ophelia. Elektra. Materialien zu den weiblichen Figuren in "Hamletmaschine"
[Ophélie. Elektra. Anyagok a "Hamletgép" női alakjaihoz](#)

20.00 Studio Christoph Rüter / Jörg-Michael Koerbl
The time is out of joint / Die Zeit ist aus den Fugen (1989/90)
Dokumentarfilm über die Arbeit von Heiner Müller an "Hamlet" und
"HAMLET / MASCHINE" zur Zeit der Wende am Deutschen Theater Berlin
[Dokumentumfilm Heiner Müller "Hamlet" és "Hamletgép" munkálatairól a berlini Német Színházban a rendszerváltás idején](#)

Mittwoch **Szerda** 28. März **március 28.**

18.00 Studio Abschlusspräsentation [Záróprezentáció](#)
"einig / Mit meinem ungeteilten Selbst"
["egységben / oszthatatlan énemmel együtt"](#)
Werkstatt-Lecture von Stefan Nolte mit Studenten der FU Berlin
[Műhely-bemutató Stefan Noltéval és az FU Berlin hallgatóival](#)
Lecture der Teilnehmer der Werkstatt Hamletmaschine
[A Hamletgép műhely résztvevőinek prezentációja](#)

Speakers

Eszter Babarczy (Budapest) geb. [szül.](#) 1966. Kulturhistorikerin und Journalistin [kultúrtörténész, újságíró](#)
Seit 2002 Zusammenarbeit mit der interdisziplinären [2002 óta együttműködik az interdiszciplináris](#) “new media research group”-[pal](#) MOKK BME. 2004 Leitung des [2004 óta vezeti a Magyar Telekom](#) “Virtual Enterprise Project”-[jét](#) für Magyar Telekom. Lehrauftrag für Medien und Kultur an der Ungarischen Akademie für angewandte Kunst und Design MIE [Magyar Iparművészeti Egyetem tanára, szakterülete: média és kultúra.](#)

György Dalos (Berlin) geb. [szül.](#) 1943, Budapest. Schriftsteller und Publizist [író, publicista](#)
1995–99 Leiter des Ungarischen Kulturinstituts in Berlin. [Berlini Magyar Kultúrintézet vezetője](#). Literarischer Kurator des Schwerpunkts Ungarn auf der Frankfurter Buchmesse 1999. [Frankfurti Könyvvásár kiemelt magyar részlegének irodalmi kurátora](#). Zuletzt erschienen [utoljára megjelent művei](#) “Die Balaton-Brigade“ (2006) [“Balaton-brigád”](#), “1956. Der Aufstand in Ungarn“ (2006) [“1956. Felkelés Magyarországon”](#), “Jugendstil“ (2007) [“Jugendstil avagy az első csók”](#).

Lawrence Guntner (Braunschweig) geb. [szül.](#) 1941, Chicago, USA. Literaturwissenschaftler [irodalmár](#)
Promotion über altenglische Versdichtung an der University of Wisconsin-Madison. [Disszertációjának témája: az óangol versköltészet](#). Lehrtätigkeit an Hochschulen in den USA und Deutschland u.a. [Tanári tevékenység az USA és Németország egyetemein, többek között](#) FU Berlin, TU Braunschweig. Publikationen [Publikációk](#) zur deutschen Shakespeare-Rezeption [a német Shakespeare-recepcióról](#), u. a. zu Heiner Müllers Shakespeare-Bearbeitungen [többek között H. Müller Shakespeare-feldolgozásairól](#), dazu Interviews mit [interjúk: Heiner Müller -rel, B. K. Tragelehn -nel](#).

Del Hamilton (Atlanta, USA) Regisseur, Schauspieler und Autor [rendező, színész, író](#)
Mitgründer (1979) und künstlerischer Leiter des Theaters 7stages, Atlanta. [7stages Színház egyik alapítója és művészeti vezetője](#). Theaterarbeiten u.a. in [Színházi munkák többek között](#) New York-ban, London-ban, Amsterdam-ban. Autor zahlreicher Theaterstücke. [Számos színdarab szerzője](#). Inszenierung von “Hamletmaschine“ 2007. [A “Hamletgép” rendezése](#).

Alexander Karschnia (Amsterdam) geb. [szül.](#) 1973, Frankfurt a.M. Theaterwissenschaftler, Autor, Performer [színháztörténész, író, performer](#)

Arbeit an der Promotion über [Disszertációjának témája](#) Heiner Müllers “Shakespeare Factory“ bei [témavezetője](#) Hans-Thies Lehmann. Mitbegründer des Kollektivs “andcompany&Co.“ [egyik alapítója](#).

Hans-Werner Kroesinger (Berlin) geb. [szül.](#) 1962, Bonn. Regisseur und Autor [rendező, író](#)
Wichtiger Vertreter des dokumentarischen Theaters. [A dokumentarista színház egyik fő képviselője](#). 1989/90 künstlerische Mitarbeit an Heiner Müllers Inszenierung “Hamlet/Maschine“ am DT Berlin. [“A Hamlet/Gép” rendezésének művészeti munkatársa a Német Színháznál](#). Jüngste Projekte [Legújabb projektjei](#) “Donnerschlag revisited“, Europäisches Zentrum der Künste, Hellerau (2005); “Fremd“, Forum Neues Musiktheater, Staatsoper Stuttgart (2006); “History Tilt“, HAU Berlin (2006).

Imre Kurdi (Budapest) Dichter, Übersetzer, Literaturwissenschaftler [költő, műfordító, irodalmár](#)
Lehre u.a. am Germanistischen Institut der ELTE Universität Budapest. [Többek között az ELTE Germanisztika Intézet tanára](#). Zahlreiche Veröffentlichungen zu [Számos írása jelent meg](#) Büchner -ről, Kleist -ről, Heiner Müller -ről. Übersetzungen von Texten Heiner Müllers ins Ungarische, darunter “Hamletmaschine“. [H. Müller szövegeinek, köztük a “Hamletgép”-nek, magyar nyelvű fordítója](#).

Matthias Langhoff (Paris) geb. szül. 1941, Zürich. Regisseur und Bühnenbildner [rendező, díszlettervező](#)
 Seit Ende der sechziger Jahre enge Zusammenarbeit mit Heiner Müller. [A hatvanas évek végétől szoros munkakapcsolatban állt Heiner Müllerrel.](#) Zahlreiche Inszenierungen der Werke von Heiner Müller, darunter auch Uraufführungen. [Müller számos művét rendezte, köztük ősbemutatókat is.](#) Mitarbeit bei Heiner Müllers "Hamlet"-Übersetzung. [Részlet vett Müller "Hamlet"-fordításában.](#)

Janine Ludwig (Berlin) geb. szül. 1974, Magdeburg. Literaturwissenschaftlerin [irodalmár](#)
 MA Neue Deutsche Literatur, Philosophie, Theaterwissenschaft an der Humboldt-Universität Berlin [új német irodalmat, filozófiát és színháztudományt tanult.](#) 2002–04 Akademische Repräsentantin der HU in New York [2002 és 2004 között a Humboldt Egyetem akadémiai képviselője New Yorkban.](#) Arbeit an der Promotion über Heiner Müller (Wirkungs- und Rezeptionsgeschichte). [Disszertációjának témája Heiner Müller hatásának és recepciójának története.](#) 2006/07 Seminar zu Heiner Müller an der HU Berlin: "Das Andere in der Wiederkehr des Gleichen". [H. Müller szemináriumot tart "A másik ugyanannak a megismétlődésében" címmel.](#)

Milena Massalongo (Verona) geb. szül. 1973, Verona. Germanistin [germanista](#)
 Magisterarbeit bei [Magisztermunkájának témavezetője és témája](#) Giorgio Agamben über Walter Benjamin. Arbeit an der Promotion [Disszertáció](#) an der Universität Pavia zu "Fatzter-Fragment, 'un testo secolare', Heiner Müller legge Bertolt Brecht". Stipendiatin des Fachbereichs Germanistik der Universität von Verona. [A Veronai Egyetem germanisztika szakágú ösztöndíjasa.](#) Übersetzung von "Hamletmaschine" ins Italienische. [A "Hamletgép" olasz fordítója.](#)

Jean-Pierre Morel (Paris) geb. szül. 1940, Belfort. Literaturwissenschaftler und Übersetzer [irodalmár, műfordító](#)
 Professor [em.](#) für Komparatistik an der Université de Paris III. [A Párizsi Egyetem komparatistika professzora.](#) Übersetzer und Herausgeber von Stücken Heiner Müllers. [H. Müller darabjainak fordítója és kiadója.](#) Essays und Bücher über Heiner Müller. [Esszék és könyvek H. Müllerről.](#)

Anja Quickert (Berlin) geb. szül. 1970, Alf. Freie Lektorin, Redakteurin, Dramaturgin [lektor, szerkesztő, dramaturg](#)
 Studium der Theaterwissenschaft, Neueren Deutschen Literatur und Philosophie in Mainz [-ban,](#) Bologna [-ban,](#) Warschau [Varsóban](#) und Berlin [-ben](#) [színház történet, újkori német irodalom és filozófia tanult.](#) Produktionsleitung für freie Theater und Projekte. [Szabad színházak és projektek produkciós vezetője.](#)

Christoph Rüter (Berlin) geb. szül. 1957, Gelsenkirchen. Dokumentarfilmer [dokumentumfilm készítő](#)
 1985–89 Dramaturg an der Freien Volksbühne Berlin [a berlini Freie Volksbühne dramaturgja.](#) Zusammenarbeit u.a. mit [Munkatársai voltak többek között](#) Hans Neuenfels, Robert Wilson, Heiner Müller. Filme u.a. über [Filmet készített többek között a következőkről](#) Klaus Kinski, Curt Bois, Klaus Michael Grüber, Ulrich Wildgruber.

Klaudia Ruschkowski (Volterra / Berlin) geb. szül. 1959, Dortmund. Dramaturgin, Übersetzerin [dramaturg, műfordító](#)
 1991–97 Kodirektorin des Europäischen Kulturzentrums in Thüringen. [Az Európai Kulturcentrum társigazgatója.](#) Seit 1999 Geschäftsführung für die Internationale Heiner Müller Gesellschaft. [A Nemzetközi Heiner Müller Társaság ügyvezetője.](#) Konzeption internationaler Werkstätten und Kunstprojekte. [Nemzetközi műhelyek, művészeti projektek koncepciója.](#)

Michelle Smith (Athens, USA)

Master of Arts an der Bowling Green State University, Ohio: "I am the Databank: Remediating Heiner Müller's Hamletmachine for the 21st century". Promotion [disszertáció](#) University of Georgia zu "Posthuman theatre, dramatic media and the question of agency". Jüngste Publikation [Legújabb publikációja](#) "Hamlet and the Acting Machine: A Case Study" (2007).

Marcus Steinweg (Berlin) geb. [szül.](#) 1971, Berlin. Philosoph und Autor [filozófus, író](#)

Im Merve Verlag, Berlin, erschienen [Merve Kiadónál megjelent írásai](#) "Bataille Maschine"(2003), "Subjektsingularitäten" (2004), "Behauptungsphilosophie" (2006). Zusammenarbeit mit dem Künstler Thomas Hirschhorn. [Együttműködés Thomas Hirschhorn művésszel.](#)

Wolfgang Storch (Volterra/Berlin) geb. [szül.](#) 1943, Berlin. Autor, Dramaturg, Kurator [író, dramaturg, kurátor](#)

Essays, Bücher, Symposien, Werkstätten, szenische Arbeiten, Ausstellungen u.a. [Esszék, könyvek, szimpózi-umok, műhelyek, rendezői munkák, kiállítások többek között a következőkről](#) zur griechischen Tragödie [görög tragédia](#), zu Gesamtkunstwerk [összművészet](#), Richard Wagner, Bertolt Brecht, Heiner Müller, Jannis Kounellis.

B.K. Tragelehn (Berlin) geb. [szül.](#) 1936, Dresden. Regisseur, Autor und Übersetzer [rendező, író, műfordító](#)

Meisterschüler bei [Mesterei](#) Bertolt Brecht und Erich Engel. Von 1957 an Zusammenarbeit mit Heiner Müller. [1957-től együtt dolgozott H. Müllerrel.](#) Zahlreiche Inszenierungen der Werke von Heiner Müller, darunter auch Uraufführungen. [H. Müller számos művének, köztük több ősbemutatónak, rendezője.](#) Vorsitzender der Internationalen Heiner Müller Gesellschaft. [A Nemzetközi Heiner Müller Társaság elnöke.](#)

Ginka Tscholakowa (Berlin) geb. [szül.](#) in Sofia [Szófiában](#). Regisseurin, Autorin [rendező, író](#)

Gemeinsam mit Heiner Müller Inszenierung von "Der Auftrag" (1980) und "Macbeth" (1982) an der Volksbühne Berlin. [Heiner Müllerrel közösen a "Der Auftrag" és a "Macbeth" rendezése.](#) Gemeinsame Übersetzungsarbeit. [Közös fordítások.](#) 1985 Inszenierung der Uraufführung von "Bildbeschreibung" in Graz. [A "Bildbeschreibung" ősbemutatójának rendezése.](#) Seminare zu Heiner Müller an der American University Cairo. [Heiner Müller szemináriumokat tart az American University Cairon.](#)

Alexander Weigel (Berlin) geb. [szül.](#) 1935, Zwickau/Sachsen. Dramaturg und Autor [dramaturg, író](#)

1964–2001 Dramaturg am Deutschen Theater Berlin [a berlini Deutsches Theater dramaturgja.](#) Langjährige Zusammenarbeit mit Heiner Müller. [Több éven át együtt dolgozott H. Müllerrel.](#) Publikationen zu Heinrich von Kleist, Heiner Müller und zur Geschichte des Deutschen Theaters. [Publikációk Kleistről, Müllerről és a Deutsches Theater történetéről.](#)

Robert Weimann (Berlin) geb. [szül.](#) 1928, Magdeburg. Anglist [anglicista](#)

1963–91 Professor in Potsdam und Berlin. 1974–91 Gastprofessuren [vendégprofesszori állás](#) University of Virginia, Toronto, und Harvard, Berkeley, California. 1985–93 Präsident der Deutschen Shakespeare Gesellschaft [a Német Shakespeare Társaság elnöke.](#) 1992–2001 Professor für Theaterwissenschaft an der University of California, Irvine [a színház-történet professzora.](#)

2007. március 28. Maxim Gorki Színház, Berlin

egységben / osztatatlan énemmel

Műhely-előadás Stefan Noltéval és az FU Berlin hallgatóival

az FU Berlin Színháztudományi Intézet

valamint a Művészettudományi és Esztétikai Interdiszciplináris Centrum, Berlin megbízásából

Stefan Nolte, rendező, a Színháztudományi Intézet hallgatóival a "Hamletgép" intertextuális szövetének rezonanciaterreit vizsgálja. Eközben a test, a hang, a beszéd és az identitás több pusztá játéknál.

"A műhelyben különféle beszédmódokat szeretnék kipróbálni a 'Hamletgép'-hez. A vizsgálódás középpontjában eközben az 'osztatatlan én' konstrukciója áll, mely a 4. felvonásban a dráma végpontját jelöli. – Identitás és történelem összeomlanak. Ami megmarad, az a forma ellenállása az értelem ellenében. Hogyan alakítható ehhez nyelvilag a szövegmozgás? Milyen aktuális vonatkozásokat fedezhetünk fel?"

Stefan Nolte színész és rendező. Berlinben él. A Hamburgi Egyetem Színház-, Zeneszínház és Filmintézetének hallgatója volt. Rendezőként dolgozott többek között a következő színházaknál: Staatsschauspiel Dresden, Nationaltheater Mannheim, Schauspiel Stuttgart, Theater St. Gallen. Az utóbbiban a "Der Auftrag" című darabot rendezte. 2005 óta a Freie Universität Berlin Színháztudományi Intézetének tanára. 2006-ban beszédmodok kikísérletezése a "Herakles2 oder Die Hydra"-hoz.

28. März 2007 Maxim Gorki Theater, Berlin

einig / Mit meinem ungeteilten Selbst

Werkstatt-Lecture von Stefan Nolte mit Studenten der FU Berlin

im Auftrag des Instituts für Theaterwissenschaft der FU Berlin

mit Unterstützung des Interdisziplinären Zentrums für Kunstwissenschaften und Ästhetik, Berlin

Der Regisseur Stefan Nolte erprobt mit Studenten des Instituts für Theaterwissenschaft Resonanzräume des intertextuellen Gewebes "Hamletmaschine". Körper, Stimme, Sprache und Identität stehen dabei "auf dem Spiel".

"In der Lecture-Werkstatt möchte ich Sprechweisen für die 'Hamletmaschine' erproben. Im Zentrum der Untersuchung steht dabei die Konstruktion des 'ungeteilten Selbst', das im 4. Akt den Endpunkt des Dramas markiert: Implosion von Identität und Geschichte. Was bleibt, ist der Widerstand der Form gegen den Sinn. Wie lässt sich die Text-Bewegung dahin sprachlich gestalten? Welche Bezüge lassen sich aktuell herstellen?"

Stefan Nolte ist freier Regisseur und lebt in Berlin. Studium am Institut für Theater, Musiktheater und Film an der Universität Hamburg. Regiearbeiten u.a. am Staatsschauspiel Dresden, am Nationaltheater Mannheim, am Schauspiel Stuttgart, Theater Aachen und am Theater St. Gallen. Hier inszenierte er "Der Auftrag". In freien Produktionen entwickelt und inszeniert er seit 1998 Theaterstücke für historisch brisante Orte. Seit 2005 erhält er Lehraufträge am Institut für Theaterwissenschaften der Freien Universität Berlin. 2006 erprobte er mit Studenten Sprechweisen für "Herakles2 oder Die Hydra".

27. April 2007. [április 27.](#) Goethe-Institut, Budapest [Goethe Intézet](#) **Werkstatt Hamletmaschine II** [Hamletgép műhely II](#)

Lesung, Lectures, Diskussionen [felolvasás](#), [beszámoló](#)k, [beszélgetések](#)

Internationale Heiner Müller Gesellschaft, Műhely Alapítvány und Goethe-Institut Budapest
in Zusammenarbeit mit andcompany&Co. und SPACE

[Internationale Heiner Müller Gesellschaft, Műhely Alapítvány, Goethe Intézet Budapest
az andcompany&Co. és a SPACE együttműködésével](#)

Die Ergebnisse der Berliner Werkstatt Hamletmaschine I am Maxim Gorki Theater und die Budapester Arbeit an "Hamlet in a Box" (Space / andcompany&Co.) werden vorgestellt und diskutiert, mit dem Ziel, die Auseinandersetzung mit Heiner Müllers Werk in Ungarn anzuregen. 1997 wurde die "Hamletmaschine" von Imre Kurdi ins Ungarische übersetzt. 2006 folgte eine Übersetzung von Csaba Csapó.

[Beszámolót tartunk illetve megvitatjuk a berlini Hamletgép műhely \(Maxim Gorki Theater\) és a budapesti Hamlet in a Box \(Space/ andcompany&Co.\) munkálatok eredményeit, azzal a céllal, hogy Heiner Müller műveinek megismertetésére ösztönözzük Magyarországot. A "Hamletgép"-et 1997-ben Kurdi Imre fordította magyarra.](#)

Freitag [Péntek](#) 27. April [április 27.](#)

- 10.00 Heiner Müller lesen [Felolvasás Heiner Müller műveiből](#)
Texte von Heiner Müller in deutscher und ungarischer Sprache [Heiner Müller szövegei német és magyar nyelven](#). Gelesen von [Felolvasók](#):
Nicola Nord, David Marton, Alexander Karschnia, Imre Kurdi, Anja Quickert, Henning Rischbieter
- 11.30 Hamlet in Budapest [Hamlet Budapesten](#)
Die Gegenwart der Geschichte [A történet jelene](#)
Thesen und Fragen der Berliner Werkstatt zur Diskussion gestellt
[Megvitatjuk a berlini műhely téziseit és kérdéseit](#)
Gesprächsleitung: Wolfgang Storch und Klaudia Ruschkowski
[Moderátorok: Wolfgang Storch és Klaudia Ruschkowski](#)
- 14 Uhr Hamlet in a Box: Melancholie & Revolte [Melankólia & Lázadás](#)
Lecture von Alexander Karschnia [Alexander Karschnia előadása](#)
- 16 Uhr Trafó Stúdió
SPACE: Hamlet in a Box. HiB 2: Back to the Present [Emlékmű a Jelennek](#)
Installation und Audiotour [Installáció és köztéri hangjáték a Tüzoltó utcában és környékén](#)
- 21.00 Café Eckermann im Goethe-Institut
The time is out of joint / Die Zeit ist aus den Fugen (1989 / 90)
Dokumentarfilm von Christoph Rüter
über die Arbeit von Heiner Müller an "Hamlet" und "Hamlet / Maschine"
in der Zeit der Wende am Deutschen Theater Berlin
[Christoph Rüter dokumentumfilmje Heiner Müller "Hamlet" és "Hamlet / Gép" munkálatairól a berlini Deutsches Theaterben a rendszerváltás idején.](#)

HiB. Hamlet in a Box. andcompany&Co. / SPACE

“HiB. Hamlet in a Box“ Alexander Karschnia, Nicola Nord & Sascha Sulimma (andcompany&Co.) valamint Petra Arday és Luc van Loo (SPACE) közös budapesti-berlini produkciója, amely Heiner Müller “Hamletgép“ című művét történelmi-politikai és életrajzi-személyes szinten vizsgálja, ugyanakkor történelmi eseményekkel (1953, 1956, 1989, 2007) kapcsolja össze. Nyomkeresés térben és időben. Az andcompany&Co. zenei performanszban eleveníti meg az újratemetés rítusát, míg a SPACE dokumentarista eszközökkel vizsgálja az “egyén politikáját“. A két csoport interakcióban áll egymással. Munkájuk alapját történelmi kutatások és különböző életkorú emberekkel folytatott beszélgetések képezik, melyek témája a történelem, az emlékezés valamint a “történelmi amnézia“. Az andcompany&Co. egy szövegre koncentrált történelmi utazásra hívja közönségét egy térspecifikus performansz keretében, a SPACE pedig egy séta során Budapest jövőjébe kalauzol: “A felkelés sétának indul.“ A “HiB. Hamlet in a Box“ egy alkotói és gondolkodói folyamat, egy “work-in-progress“, mely több formában látható-hallható: Lecture-Concert, audio-tour, színházi installáció és nyilvános vita.

április 28. Trafó Stúdió, Budapest Nyitott vitaest a művészekkel

A művészek elmesélik, hogy miként dolgoztak a magyar és a német fővárosban. Mit és miért mozgatót meg bennük a Hamletgép?

HiB. Hamlet in a Box. andcompany&Co. / SPACE

“HiB. Hamlet in a Box“ ist eine Kooperation von Alexander Karschnia, Nicola Nord & Sascha Sulimma (andcompany&Co.) und Petra Arday und Luc van Loo (SPACE) in Budapest und Berlin. Heiner Müllers “Hamletmaschine“ wird auf historisch-politischer und biographisch-persönlicher Ebene untersucht und mit historischen Geschehnissen (1953, 1956, 1989 und 2007) verknüpft. Eine Spurensuche in Raum und Zeit. andcompany&Co. spielt in einer musikalischen Performance mit dem Ritus der Wiederbeerdigung, während SPACE die ‘Politik des Persönlichen’ mit dokumentarischen Mitteln untersucht. Beide Gruppen sind in Austausch miteinander und arbeiten auf Grundlage von historischer Recherche und Gesprächen mit Menschen verschiedenen Alters über die Themen Geschichte, Erinnerung und ‘historische Amnesie’. andcompany&Co. lädt das Publikum ein zu einem Spaziergang durch die Geschichte(n) in einer Site-specific-Performance in Auseinandersetzung mit dem Text, SPACE zu einem Spaziergang durch die Zukunft der Stadt Budapest: “Der Aufstand beginnt als Spaziergang.“ “HiB. Hamlet in a Box“ ist ein Work-in-Progress als kollektiver Prozess in Form eines Lecture-Concerts, einer Audio-Tour mit Installation und einer öffentlichen Diskussion.

28. April, Trafó Stúdió, Budapest Diskussion mit den Künstlern

Nach der Vorstellung hat das Publikum die Möglichkeit, an einer Diskussion teilzunehmen, in deren Rahmen die Künstler erzählen, wie sie in der ungarischen und deutschen Hauptstadt gearbeitet haben, was sie an der “Hamletmaschine“ bewegt hat und warum.

2007. április 27. – 29. Trafó Stúdió, Budapest

HiB. Back to the Present. Emlékmű a jelennek

SPACE

Installáció és köztéri hangjáték a Tűzoltó utcában és környékén

Ardai Petra: szöveg, koncepció

Luc van Loo: hang, audiovizuális koncepció

Babarczy Eszter: szöveg, dramaturgia, kutatás

Ravaszh András: látvány, installáció

Köszönet Kieselbach Tamásnak és Arday Péternek

Színházi installáció és hangjáték a köztérben. A kép- és hanganyag többek között tizenéves fiatalokkal folytatott beszélgetésekből, valamint egy 14 éves pesti fiú elveszett és megtalált 56-os naplójából áll. E személyes történetek folytatásaként egy auditív sétára indulhatunk Budapest utcáin. A közönség iPodokon követheti a város jövőbeni mindennapjait; a félelmeinket, vágyainkat és ideáljainkat tükröző fiktív világ megelevenedését.

A "Back to the Present" a történelem helyét tárja fel különböző generációk gondolkozásában. Mire használjuk a történelmi emlékezetet? Mire használjuk a történelmi amnéziát? Mit jelent a megemlékezés egy ismeretlen múlttól, hogyan emlékezhet valaki, aki nem tud semmit arról, amire emlékezik? Mit jelent egy emlékmű, jelent-e egyáltalán valamit? Ott áll az ember a gyerekével egy emlékmű előtt, és próbálja elmagyarázni, mi történik a múlttal a jelenben. Honnan kapjuk a szavakat? Honnan veszi a gyerek a szavait, amikor a múlttól beszél?

Naponta 16.00 és 20.00 óra között több 30-40 fős csoport indul.

"HiB. Back to the Present" is part of the trajectory "Design God" supported by the Dutch Fonds voor Amateur en Podiumkunsten and Stichting DOEN

www.wsf.hu

27.–29. April 2007 Trafó Stúdió, Budapest

HiB. Back to the Present. Denkmal für die Gegenwart

SPACE

Installation und Hörspiel im öffentlichen Raum

Petra Ar dai: Text, Konzept

Luc van Loo: Ton, Audiovisuelles Konzept

Eszter Babarczy: Text, Dramaturgie, Forschung

András Ravasz: Szenerie, Installation

Unser Dank gilt Tamás Kieselbach und Péter Ar dai

Theaterinstallation und Hörspiel im öffentlichen Raum. Das Bild- und Tonmaterial besteht unter anderem aus Gesprächen mit Jugendlichen, sowie aus dem verloren gegangenen und wiedergefundenen Tagebuch eines vierzehnjährigen Jungen aus dem Jahr 1956. Diese individuellen Geschichten werden in einem auditiven Spaziergang durch die Straßen Budapests fortgesetzt. Die Zuschauer können den zukünftigen Alltag der Stadt auf iPods verfolgen; eine fiktive Welt wird zum Leben erweckt, die unsere gegenwärtigen Ängste, Verlangen und Ideale widerspiegelt.

"Back to the Present" legt den Platz der Geschichte im Denken der verschiedenen Generationen frei. Was soll man mit der historischen Erinnerung anfangen? Was soll man mit der historischen Amnesie anfangen? Was bedeutet das Gedenken an eine unbekannte Vergangenheit, wie kann man sich erinnern, wenn man nichts darüber weiß, woran man sich erinnert? Und was bedeutet ein Denkmal, bedeutet es überhaupt etwas? Man steht mit seinem Kind vor einem Denkmal und versucht zu erklären, was mit der Vergangenheit in der Gegenwart geschieht. Woher kommen die Worte? Woher nimmt das Kind seine Worte, wenn es über die Vergangenheit spricht?

Täglich zwischen 16:00 und 20:00 Uhr Führungen für mehrere Gruppen von 30 bis 40 Personen.

"HiB. Back to the Present" is part of the trajectory "Design God" supported by the Dutch Fonds voor Amateur en Podiumkunsten and Stichting DOEN

www.wsf.hu

SPACE

A SPACE olyan színházi dokumentációkat készít, melyekben megpróbálja összekapcsolni a színpadot és a közteret. Ahelyett, hogy a színházba csempészné be a valóságot, maga megy ki az utcára, hogy a közteret bevonja a performanszba. A SPACE művészei kortárs mesemondóként tekintenek magukra: kép, hang és szöveg egyenrangú dramaturgiai elemek, melyek a munkájuk során egymásba fonódnak.

A SPACE legújabb munkái az "exploratory operations" sorozata: "The Shapeshifters", society of the third sex; a nemi identitás, "The Place Where We Belong", society Europe; a változó európai identitás, "Design God", society of consolation; a vallás és a hit az identitásra gyakorolt hatásának kérdését taglalja. A SPACE holland és nemzetközi koproducereikkel működik együtt: Produktiehuis [Frascati], Amsterdam, Festival aan de Werf, Utrecht, Oerol, FFT Düsseldorf, Theater Bellevue Amsterdam, Villanella Antwerpen, Aktionsbank Berlin. A "The Place Where We Belong" hozta meg a csoport számára a nemzetközi áttörést a düsseldorfi és berlini performanszsal. A következő évadban a Festspielhaus Hellerauban és Budapesti az Őszi Fesztiválon terveznek újabb előadásokat.

Petra Ar dai

az Amsterdam School of Arts, department Mime, Dartington College of Arts, Totnes, UK, hallgatója volt, és röviddel ezelőtt végzett a DasArts-on (De Amsterdamse School Advanced Research in Theatre and Dance Studies). A SPACE produkciói mellett íróként, dramaturgként, performerként dolgozik, valamint tanít.

Luc van Loo

az Amsterdam School of Arts, department Mime hallgatója volt. A SPACE produkciói mellett (audiovizuális koncepció, zene) zenészként, zeneszerzőként és performerként dolgozik, illetve a Music School of Amsterdamban tevékenykedik.

Ravas z András

Médiaművész. Építészeti, matematikai és kompjúter-technológiai tanulmányok után 1982-ben szerzett diplomát, majd egy évig zajkutatással foglalkozott. 1983 és 1987 között a Műcsarnokban dolgozott. 1989-ben többedmagával megalapította Budapest vizuális művészeti szcénájának emblematikus csoportját ÚjJák Csoport néven, a kilencvenes években részt vett a Tűzoltó 72 kiállító tér és az U.F.F. Galéria működtetésében. Aktív vizuális művész tevékenysége mellett non-profit művészeti programokban is közreműködött. A vizuális művészet számos eszközével dolgozik: hanginstallációk, experimentális zenei videók, animációk, fotók, színpadképek, zenei montázsok, rádiójátékok. Munkáiban legtöbbször a digitális hang és kép interakcióját vizsgálja.

Babarczy Eszter

Kultúrtörténész, újságíró. 2002 óta együttműködik az interdiszciplináris "new media research group"-pal MOKK BME. 2004 óta vezeti a Magyar Telekom "Virtual Enterprise Project"-jét Magyar Telekom. Magyar Iparművészeti Egyetem tanára, szakterülete: média és kultúra.

www.spaceworld.nl

space

SPACE

SPACE entwickelt Theater-Dokumentationen und bringt das Dokumentarische auf der Bühne und im öffentlichen Raum miteinander in Verbindung. Anstatt die Realität in das Theater hineinzutragen, expandiert SPACE Theater in die Realität, der öffentliche Raum wird in die Performances einbezogen. SPACE sieht sich als zeitgenössische Geschichtenerzähler: Bild und Text verstanden als gleichberechtigte dramaturgische Elemente, die in der Arbeit zusammengebracht werden. Bei den jüngsten Arbeiten von SPACE handelt es sich um eine Serie von "exploratory operations": "The Shapeshifters", society of the third sex; über Geschlechtsidentität, "The Place Where We Belong", society Europe; über die sich verändernde europäische Identität, "Design God", society of consolation; über den Einfluss von Religion und Glauben auf die Identität. "The Place Where We Belong" war der internationale Durchbruch der Gruppe, mit Performances in Düsseldorf und Berlin und – geplant für die nächste Spielzeit – im Festspielhaus Hellerau und in Budapest (Özsi Fesztivál).

Petra Arđai

Studium an der Amsterdam School of the Arts, department Mime, am Dartington College of Arts, Totnes, UK. Sie machte vor kurzem ihren Abschluss bei DasArts, De Amsterdamse School/Advanced Research in Theatre and Dance Studies. Neben ihren Produktionen mit SPACE (Konzept, Text, Visuals) arbeitet sie als Autorin, Dramaturgin, Performerin und unterrichtet.

Luc van Loo

Studium an der Amsterdam School of the Arts, department Mime. Neben seinen Produktionen mit SPACE (audiovisuelles Konzept, Musik) arbeitet er als Musiker, Komponist und Performer und ist an der Music School of Amsterdam beschäftigt.

András Ravasz

Medienkünstler. Lebt und arbeitet in Budapest. Studium der Architektur, Mathematik und Computertechnologie. 1983–87 arbeitete er im Múcsarnok (Kunsthalle) Budapest. 1989 Mitbegründer der "Gruppe Újlak", einer emblematischen Gruppe der visuellkünstlerischen Szene Budapests. Seine Arbeiten setzen sich hauptsächlich mit der Interaktion von digitalem Ton und Bild auseinander. Verwendung zahlreicher Mittel der visuellen Kunst: Toninstallationen, experimentelle Musikvideos, Animationen, Fotos, Bühnenbilder, Musikmontagen, Hörspiele.

Eszter Babarczy

Kulturhistorikerin und Journalistin. Seit 2002 Zusammenarbeit mit der interdisziplinären "new media research group" MOKK BME. 2004 Leitung des "Virtual Enterprise Project" für Magyar Telekom. Lehrauftrag für Medien und Kultur an der Ungarischen Akademie für angewandte Kunst und Design MIE.

www.spaceworld.nl

2007. április 27. / 28. West Balkán, Budapest

HiB: Playtime!

andcompany&Co.

Lecture-Concert

Nicola Nord, Alexander Karschnia, Sascha Sulimma&Co: szöveg / koncepció

Feedback: Babarczy Eszter, Ravasz András

Guest: Sarah Günther

end of drama. begin of game

A "Hamletgép" temetési és esküvői jelenetéből olyan performansz fejlődik, melyben a mexikói halotti kultusz, a Danse macabre, az elektronikus nép- és tánczene elemein keresztül Müller "feltámadás színházának" elgondolása elevenedik meg: "A gyászt örömujjongás nyomta el, az örömujjongást csámcsogás." Az est dramaturgiáját a gyász feldolgozásának azon momentuma határozza meg, hogy a gyász jellemzően üdvrivalgásba csap át. Hamlet drámája - a melankólia és lázadás között Berlinben 1953-ban vagy Budapesten 1956-ban, 1989-ben vagy 2006-ban - egy játékká, egy performansz-szá, egy koncertté transzformálódik, akár egy történelmi szellemvasút.

27. / 28. April 2007 West Balkán, Budapest

HiB: Playtime!

andcompany&Co.

Lecture-Concert

Nicola Nord, Alexander Karschnia, Sascha Sulimma&Co: Performance / Konzept

Feedback: Eszter Babarczy, András Ravasz

Guest: Sarah Günther

end of drama. begin of game

Die Beerdigungs- und Hochzeitsszene aus Heiner Müllers "Hamletmaschine" wird zu einer Performance, in der Müllers Idee eines 'Theaters der Auferstehung' lebendig wird durch Elemente aus dem mexikanischen Totenkult, danse macabre, elektronischer Folk und Dance Music: "die Trauer ging in Jubel über, der Jubel in Schmatzen". Der Übergang von Trauer in Jubel, typisch für den Prozess der Trauerarbeit, bestimmt die Dramaturgie des Abends. Hamlets Drama - zwischen Melancholie & Revolte in Berlin 1953 oder Budapest 1956, 1989 oder 2006 - wird zu einem Spiel, dessen Einsatz Text ist. Die Performance ist zugleich kollektive Lektüre und Konzert, ein Text-Spaziergang und eine Geisterfahrt durch die Geschichte.

andcompany&Co.

www.andco.de

andcompany&Co. ist ein Künstler-Netzwerk. Ziel ist die Zusammenarbeit mit Künstlern verschiedenster Hintergründe und Disziplinen, Ausgangspunkt für gewöhnlich eine Theaterproduktion. Die Bühne kann auch die Straße sein, andere öffentliche Räume, Clubs oder Ateliers. Jeder Teilnehmer wird zum Co-Autor und findet seinen eigenen Weg durch das Konzept. Das permanente Anwachsen des Netzwerks ist Bedingung für die Arbeit von andcompany&Co., das sich als ein offener Zusammenhang versteht, weder ein Konzept der Kunst oder des Kapitals, kein Teil eines musikalisch-industriellen Komplexes, kein kommerzielles Abenteuer, sondern eine kommunikative Arbeitsweise, eine Insel sozialer Kooperation in produktiven Netzwerken. andcompany&Co. production ist ein ANTIDOT.COM, eine freie Gesellschaft autonomer Produzierender, die sich durch das System bewegen in Auseinandersetzung mit den vorherrschenden Produktions- und Kommunikationsregimen, auf der Suche nach kooperativen Wegen der Zusammenarbeit und kollektiven Arbeitsstrukturen: ein offenes Labor.

Alexander Karschnia

Theaterwissenschaftler, Performer, Dramaturg, Autor. Geboren 1973. Lebt in Frankfurt a.M. und Amsterdam. Schreibt für und über Theater (u.a. für Theater der Zeit), eine Dissertation über Heiner Müllers "Shakespeare Factory" bei Hans-Thies Lehmann und die Theaterstücke "for urbanites – nach den großen Städten", "Europe an alien", mit Nicola Nord, "little red(play): herstory", mit Nicola Nord und Bini Adamczak.

Nicola Nord

Performerin und Sängerin. Geboren 1975. Lebt in Frankfurt a.M. und Amsterdam. Studierte Theater-, Film- und Medienwissenschaft an der Johann Wolfgang Goethe-Universität in Frankfurt a.M. und ist zur Zeit Künstlerstipendiatin bei DasArts (The Amsterdam School of Advanced Theatre Research and Dance Studies).

Sascha Sulimma

Sound-Artist, Musiker und DJ, betreibt das andcompany&Co.-Soundsystem, entwickelt Soundscapes und Musik für Installationen, Tanz und Theater, u.a. für Raqs Media Collective, Frankfurter Küche, Ji-Hyun Youn, I. Helen Jilavu, Magda Reiter und Noah Fischer&Co.

Sarah Günther

geboren 1983 in Dresden. 2002–04 Magisterstudium der Romanistik, Soziologie und Psychologie an der Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg. Seit 2004 Diplom-Studium "Drama, Theater, Medien" am Institut für Angewandte Theaterwissenschaft / Justus-Liebig Universität Gießen. Seit 2003 eigene szenische Projekte.

Az andcompany&Co. egy művészhálózat. Főként Frankfurt am Mainban és Amszterdamban valósítja meg munkáit. Céljuk a legkülönbélebb háttérű és szakágú művészekkel való együttműködés, munkájuk kiindulópontjának pedig rendszerint egy színházi produkciót választanak. Színpadul szolgálhat akár egy utca, egy köztér, egy klub vagy műterem is. Ami fontos, hogy minden résztvevő egyformán kibontakozhasson és megmutatkozhasson. Minden résztvevő egyúttal társszerző is válik, és a koncepción keresztül rálel saját útjára. Az andcompany&Co. munkájának feltétele a hálózat folyamatos növekedése, mely saját magára nyílt kapcsolati rendszerként tekint, se a művészetet, se a tőkét illetően nem rendelkezik koncepcióval, nem része semmiféle zenei-ipari komplexumnak, nem holmi üzleti kaland, hanem egy kommunikatív munkamódszer, a szociális együttműködés szigete a termékeny hálózaton. Az andcompany&Co.produktion egy ANTIDOT.COM, egy független producerekből álló szabad társaság, egy nyílt labor.

Alexander Karschnia

színháztörténész, színházi rendező, dramaturg valamint író. 1973-ban született, jelenleg Frankfurt am Mainban és Amszterdamban él. Színházról és színházaknak ír (többek között a Theater der Zeit-nak), disszertációját Hans-Thies Lehmannhoz írja Heiner Müller "Shakespeare Factory"-járól. A "for urbanites - nach den großen Städten", "Europe an alien" (Nicola Norddal) és a "little red(play): herstory" (Nicola Norddal és Bini Adamczakkal) színdarabok szövegének írója.

Nicola Nord

színházi rendező, előadóművész és énekesnő. 1975-ben született. Frankfurt am Mainban és Amszterdamban él. Színház-, film- és médiatudományt tanult, jelenleg pedig a DasArts (The Amsterdam School of Advanced Theatre Research and Dance Studies) művészeti ösztöndíjasa.

Sascha Sulimma

Sascha Sulimma Sound-artist, zenész és DJ, az andcompany&Co.-Soundsystem működtetője. Installációkhoz, tánchoz és színházi produkciókhoz készít soundscape-eket és zenét, többek között a Raqs Media Collective, Frankfurter Küche, Ji-Hyun Youn, I. Helen Jilavu, Magda Reiter und Noah Fischer &Co. számára.

Sarah Günther

1983-ban született Drezdában. 2002 és 2004 között a Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg romanisztika, szociológia és pszichológia szakos hallgatója. 2004 óta a Justus-Liebig-Universität Gießen Alkalmazott Színháztudományi Intézetének "dráma, színház, média" szakát végzi. 2003 óta saját színpadi projektjei vannak.

2. Juni 2007, Maxim Gorki Theater, Berlin

Hamlet in B.

David Marton

Antwort auf die Einladung zur Mitarbeit an HiB in einem Brief vom 14. August 2006

Für mich ist die erste, die entscheidende Frage: Wo findet die Arbeit statt? Heiner Müllers Grundidee von HiB bezieht sich konkret auf die Stadt Budapest. Und das finde ich auf den ersten Blick für mich das wirklich Interessante: einer der bedeutendsten deutschen Autoren und Dramatiker der Nachkriegszeit richtet seinen Blick auf diese Stadt, wenn auch politischer Ereignisse wegen, und projiziert auf sie eine komplexe Gedankenwelt. Budapest als Projektionsfläche aus deutsch-historischem und theatralem Blickwinkel, das ist aus meiner jetzigen persönlichen wie beruflichen Perspektive sehr spannend. Da ich seit zehn Jahren in Berlin lebe, habe ich den intensiven kulturellen Kontakt zu Budapest verloren. Beide Städte verändern sich extrem schnell. In Berlin ist es das Gesicht der Stadt das von Tag zu Tag neue Züge bekommt, in Budapest wird die Fassade der Stadt zwar verschönt und "kapitalisiert", was sich wirklich rasant und entscheidend geändert hat in den letzten zehn Jahren, das sind die Menschen und deren Beziehungen zu einander und zur Politik. Ich kenne das "alte" Budapest und das jetzige Berlin. Mit dem Theater begann ich mich erst in Berlin auseinanderzusetzen, dementsprechend fühle ich mich mehr mit dieser Theaterästhetik verbunden. Entlang Heiner Müllers "Hamletmaschine" könnte ich Budapest neu entdecken. Also vielleicht nicht nur "Hamlet in Budapest", sondern Heiner Müller in Budapest. Ich finde, es lohnt sich, Budapest entlang seiner Gedanken und seiner Ästhetik als Material zu betrachten. Ich möchte in Budapest arbeiten und dort das Material "auf der Straße" finden. Ich frage mich auch, was meine Herkunft, außer eine biografische Notiz zu bleiben, zum Projekt beitragen kann. Ich könnte so etwas wie ein Touristenführer werden, einer, der Texte und Gedanken, das zu bearbeitende Material, durch die Stadt führt und dabei selbst Beobachtungen machen kann: Was, wo, wie ist Budapest heute – vor dem Hintergrund von Heiner Müllers Stück.

David Marton

Musiker und Regisseur. Geboren 1975 in Budapest, lebt seit 1996 in Berlin.

1994–99 Klavierstudium an der Franz Liszt Musikakademie in Budapest und an der Universität der Künste Berlin. Von 1999–2001 Dirigierstudium und von 2002–04 Studium der Musiktheaterregie an der Musikhochschule Hanns Eisler in Berlin. Seit mehreren Jahren Musiker und Regisseur verschiedener Theaterproduktionen. Als Bühnenmusiker Arbeiten u.a. mit den Regisseuren Frank Castorf, Christoph Marthaler, Matthias Matschke, Árpád Schilling. Zuletzt inszenierte er verschiedene Musiktheaterproduktionen, u.a.: "Fairy Queen oder Hätte ich Glenn Gould nicht kennen gelernt", Sophiensaele / Schaubühne am Lehniner Platz; "Der Feurige Engel", Sophiensaele; "Café Vaterland. Eine Matthäuspassion", Maxim Gorki Theater.

Protagonist von "Hamlet in B." ist Julian Mehne

Schauspieler. Zwischen 1995–98 festes Engagement am Schauspielhaus Bochum und Theater Bielefeld. Gastengagements u.a. am Staatstheater Mainz und Nationaltheater Mannheim. Nachwuchsdarsteller des Jahres des Landes NRW 1998 und 2001 Bad Hersfeld-Preis. Seit der Spielzeit 2004/05 ist er festes Ensemblemitglied des Maxim Gorki Theaters. Zusammenarbeit mit David Marton bei "Lukullus-Etüde" 2005.

Hamlet in B.-ben

Márton Dávid

Válasz a HiB-bel kapcsolatos megkeresésre, egy 2006. augusztus 14-én kelt levélben

Az első és egyben döntő kérdés számomra az, hogy hol kerül sor a munkára? Heiner Müller "Hamlet Budapesten" című művének alapötlete kifejezetten Budapest városához kötődik. Első pillantásra az tűnik igazán érdekesnek, hogy a háború utáni évek egyik legjelentősebb német szerzője és drámaírója – ha politikai események miatt is – tekintetét erre a városra irányította, és egy komplex gondolatvilágot vetített rá. Budapest ebből a német történelmi és színházi perspektívából mind személyes mind szakmai szempontból igen izgalmas számomra. Mivel tíz éve Berlinben élek, kapcsolatomban a budapesti kultúrával meglazult. Mindkét város rendkívül gyorsan változik. Berlin arculata napról napra alakul, s noha Budapesten is szépítik, "kapitalizálják" a város külsejét, az elmúlt tíz évben igazán rohamos és döntő átalakuláson mentek keresztül, egymáshoz és a politikához fűződő viszonyuk változott meg. Én a régi Budapestet és a mai Berlint ismerem. A színházzal először Berlinben kezdtem el foglalkozni, következőképp sokkal inkább a berlini színházi esztétikához kötődöm. Heiner Müller "Hamletgép" című művével újra felfedezhetném Budapestet. Tehát a "Hamlet Budapesten" talán egyszermind Heiner Müller Budapesten is lehetne. Úgy hiszem, gondolatai és esztétikája mentén Budapestet anyagként lehetne kezelni, és ott, az utcán anyagot gyűjteni. Azt a kérdést is feltettem magamnak, hogy az önéletrajzi tényen túl a származásom vajon milyen többletet adhat a projekthez. Lehetnék egyfajta idegenvezető, aki a szövegeket és gondolatokat – vagyis a feldolgozandó anyagot – vezeti végig a városon, és közben saját magának is alkalma nyílik arra, hogy Heiner Müller darabjának háttéréből megfigyeléseket végezzen, milyen is a mai Budapest.

Márton Dávid

Zongorista és rendező. 1975-ben született Budapesten, 1996 óta Berlinben él és dolgozik.

1994 és 1999 között a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémia valamint a berlini Universität der Künste zongora szakos hallgatója. 1999 és 2001 között a berlini Hochschule für Musik Hanns Eisler zeneművészeti főiskolán karmester, majd operarendező szakon tanul. Színpadi zenészként többek között Frank Castorffal, Christoph Marthallerrel, Matthias Matschkéval, Schilling Árpáddal és Volker Hessével dolgozott együtt. Legutóbbi rendezői munkái: "Fairy Queen oder Hätte ich Glenn Gould nicht kennen gelernt", Sophiensaele / Schaubühne am Lehniner Platz; "Der feurige Engel", Sophiensaele; "Café Vaterland. Eine Matthäuspassion", Maxim Gorki Színház.

A "Hamlet B.-ben" főszereplője Julian Mehne színész, a bochumi Westfälische Schauspielschule volt növendéke. 1995 és 1998 között a Schauspielhaus Bochum és a Theater Bielefeld szerződötteti. Többek között a Staatstheater Mainz, Bremer Theater és a Nationaltheater Mannheim vendégszínésze. Díjai: Nachwuchsdarsteller des Jahres des Landes NRW 1998 valamint 2001-ben Bad Hersfeld-díj. A 2004 / 05-ös évad óta a Maxim Gorki Theater társulatának állandó tagja. 2005-ben együtt dolgozott Márton Dáviddal a "Lukullus-Etüdén".

2. Juni 2007, Maxim Gorki Theater, Berlin

Re-Reeducation (Umerziehung der Umerzogenen)

Lutz Dammbeck

in Zusammenarbeit mit COMA centre for opinions in music and art, Berlin

Die Moderne ist ein Trümmerfeld, durch das wir uns zwar täglich bewegen, über dessen ursprünglichen Bauplan wir aber nichts mehr wissen (wollen/sollen).

Ehemalige Utopisten wie Konstruktivisten, Bauhäusler, Konzeptkünstler oder Futuristen werden zunehmend für die aktuelle Kunstproduktion zitiert und wiederverwertet, doch ohne ihren Antrieb, Veränderungswillen und Fortschrittsglauben ernst zu nehmen.

Gereinigt von allen ursprünglichen Intentionen bleiben so nur entkernte und auf Ästhetik reduziertes Gehäuse, welche die in die Baupläne eingeschriebenen Wünsche und Intentionen verschweigen. Re-Reeducation ist "return to the past" und aktuelle Bestandsaufnahme zugleich.

Lutz Dammbeck

Geboren 1948 in Leipzig. Lebt in Hamburg. Bildender Künstler und Filmemacher.

Seit 1978 Arbeit am "Herakles Konzept", einem Gesamtkunstwerk aus Texten, Fotos, Collagen, Zeichnungen, Filmen und Installationen. 1990 Gründung der "Lutz Dammbeck Filmproduktion".

1994 Mitglied der Freien Akademie der Künste in Leipzig. Seit 1998 Professur und Leitung der Projekt-klasse "Neue künstlerische Medien" an der Hochschule für Bildende Künste Dresden. 2004 "Das Netz - die Konstruktion des Unabombers", Film und Buch. 2005 Käthe-Kollwitz-Preis der Akademie der Künste, Berlin. Zahlreiche Ausstellungsbeteiligungen und Einzelausstellungen, zuletzt PARANOIA, Akademie der Künste, Pariser Platz, Berlin 2006. Beteiligung mit Filmen an nationalen Filmfestivals der ehemaligen DDR und der BRD und an den internationalen Film- und Videofestivals in Berlin, Venedig, Oberhausen, München, Chicago, New York, Annecy, Brüssel, Montreal und Kairo. Zahlreiche Auszeichnungen.

2007. június 2. Maxim Gorki Színház, Berlin

Re-Reeducation (Az átneveltek átnevelése)

Lutz Dammbeck

a COMA centre of opinions in music and art együttműködésével (Berlin)

A modern kor, melyben nap mint nap mozgunk, olyan akár egy romhalmaz, melynek eredeti építési tervéről már semmit sem tudunk (nem akarunk tudni/ nem tudhatunk).

Az egykori utópistákat, konstruktivistákat, a bauhaus követőit, a konceptművészeket vagy a futuristákat egyre sűrűbben idézik, illetve használják fel az aktuális művészi alkotómunkával kapcsolatban, anélkül, hogy ösztönző erejüket, változtatási szándékukat és fejlődésbe vetett hitüket komolyan vennék.

Így azokból, miután valamennyi eredeti intenciójuktól megtisztultak, nem marad más vissza, mint az esztétikára redukált, magjától megfosztott váz, mely elhallgatja az építési tervben rögzített vágyakat és intenciókat. A Re-Reeducation egyben egyféle "return to the past", illetve a múlt összegzése.

Lutz Dammbeck

1948-ban született Lipcsében. Hamburgban él. Képzőművész és filmkészítő. 1978 óta a "Herakles Konzepten" dolgozik, mely egy szövegekből, fényképekből, kollázsokból, rajzokból, filmekből és installációkból álló összművészeti alkotás. 1990-ben megalakul a "Lutz Dammbeck Filmproduktion". 1994-ben tagja lesz a Lipcsei Művészetek Szabad Akadémiájának. 1998 óta professzor a Drezdai Képzőművészeti Főiskolán, az "új művészi média" projektosztály vezetője. 2004 "Das Netz - die Konstruktion des Unabomers", film és könyv. 2005 Käthe-Kollwitz díjban részesül a Berliini Művészeti Akadémián. Számtalan kiállítás résztvevője, sűrűn mutatkozik meg önállóan is, legutóbbi kiállításának címe PARANOIA, melyet 2006-ban rendeztek meg a Berliini Művészeti Akadémián (Pariser Platz). Részt vett az egykori NDK és NSZK nemzeti filmfesztiváljain, valamint a berlini, velencei, oberhauseni, müncheni, chicagói, New York-i, annecy-i, brüsszeli, montreali és a kairói nemzetközi film- és videófesztiválon. Számtalan kitüntetés birtokosa.

2. Juni 2007. június 2. Maxim Gorki Theater, Berlin Maxim Gorki Színház

Performing Hamlet in Budapest. Hamlet in Berlin

Hamlet Budapesten. Hamlet Berlinben

David Marton: Hamlet in B. [Hamlet B.-ben](#)

Video/Installation [videó/ installáció](#)

Lutz Dambeck: Re-Reeducation (Die Umerziehung der Umerzogenen) ([Az átneveltek átnevelése](#))

Lecture/Installation [előadás/ installáció](#)

andcompany&Co.: HiB 1: Playtime!

Lecture-Concert

SPACE: HiB 2: Denkmal für die Gegenwart. [Emlékmű a jelennek](#)

Installation [installáció](#)

andcompany&Co. und SPACE bringen das Lecture-Concert und eine Installation über die dokumentarische Audio-Tour durch Budapest nach Berlin, um die beiden Städte, das Drama und die geschichtlichen Ereignisse in Zusammenhang zu bringen und die Diskussion, die in Budapest begonnen wurde, weiterzuführen. [Az andcompany&Co. és a SPACE egy lecture-concertet és a dokumentarista audio-séta installációját viszik Budapestről Berlinbe, hogy a két várost, a drámát és a történelmi eseményeket egymással összekapcsolják, és a Budapesten megkezdett vitát folytassák.](#)

Lectures und Vorträge [beszámolók, előadások](#)

eine Weiterführung der "Werkstatt Hamletmaschine I/II", Berlin und Budapest

[a "Hamletgép műhely I/ II" folytatása, Berlin és Budapest](#)

www.gorki.de

Műhely Alapítvány

egy független szervezet a magyar kortárs művészetért

A Műhely Alapítvány 1993-ban kezdte meg működését. Elsődleges célja a hazai kortárs előadóművészet ezen belül kiemelten a kortárs tánc - támogatása, fejlesztése. Az Alapítvány tevékenysége három fő területre bontható: produkciós segítség, képzési programok és szakmai tevékenység. Programjainkkal évente közel 4000 embert érünk el, közülük több mint 300 fő közvetlenül részesül valamilyen támogatásban, segítségben.

Az Alapítvány kétszemélyes irodája a Trafó Kortárs Művészetek Házában található, a programok nagyobb része is itt kap helyet, de más budapesti és a fővároson kívüli helyszíneket is igénybe vesszünk.

Az alapítvány a kuratóriumának elnöke Barda Beáta.

Szervezők: Talló Gergely és Böröcz Judit

Workshop Foundation

eine unabhängige Organisation für ungarische zeitgenössische Kunst

Die Stiftung begann mit ihrer Tätigkeit im Jahre 1993. Ihr Hauptziel ist die Unterstützung und Förderung der zeitgenössischen darstellenden Künste, in erster Linie des zeitgenössischen Tanzes. Die Tätigkeit der Stiftung gliedert sich in drei Hauptgebiete: Produktionshilfe, Fortbildungsprogramme, fachliche Tätigkeiten. Mit ihren Programmen erreicht Workshop Foundation jährlich 4000 Menschen, von ihnen erhalten über 300 Personen in irgendeiner Form unmittelbare Unterstützung und Hilfe.

Das zweiköpfige Büro der Stiftung befindet sich im Trafó Kortárs Művészetek Háza (Haus der Zeitgenössischen Künste), die Mehrheit der Programme findet hier statt, aber die Stiftung nimmt auch andere Schauplätze in und außerhalb von Budapest in Anspruch.

Vorsitzende des Kuratoriums: Beáta Barda. Organisatoren: Gergely Talló und Judit Böröcz

Liliom u. 41., 1094 Budapest

Tel.: 00 36 1 456 2045

Fax: 00 36 1 456 2050

workshop@c3.hu

www.wsf.hu

NEMZETKÖZI HEINER MÜLLER TÁRSASÁG

Az NEMZETKÖZI HEINER MÜLLER TÁRSASÁG figyelemmel követi Heiner Müller műveinek, színdarabjainak, írásainak, színházi munkásságának, valamint gondolati megközelítéseinek utóéletét, illetve azok hatását Németország politikai, társadalmi és kulturális életére.

A Társaság Heiner Müller műveinek nemzetközi megismertetésén fáradozik. Publikációs és fordítási javaslatokat tesz, figyelemmel kíséri a művek recepcióját, valamint az irodalmi és színháztudományi munkákat és szimpóziumokat. A dokumentálás mellett nemzetközi színházi és irodalmi archívumokkal és intézményekkel együttműködve különféle kutatási terveken dolgozik. Heiner Müller munkásságából kiinduló interdisziplináris projekteket kezdeményez. Nemzetközi műhelyeket és kollokviumokat szervez. Megjelenteti a "Drucksache N.F." című kiadványsorozatot, mely a Heiner Müller által alapított "Drucksache" utódja.

Az INTERNATIONALE HEINER MÜLLER GESELLSCHAFT bejegyzett, közhasznú egyesületként működik, és 1997-ben alakult. Alapítója Brigitte Maria Mayer. Székhelye Berlin.

Vezetőségi tagok: B. K. Tragelehn (elnök), Heiner Goebbels, Günther Heeg, Peter Kammerer, Hans-Thies Lehmann, Nikolaus Müller-Schöll, Wolfgang Storch

Ügyvezető: Klaudia Ruschkowski

kontakt@ihmg.de

www.ihmg.de

INTERNATIONALE HEINER MÜLLER GESELLSCHAFT

Die INTERNATIONALE HEINER MÜLLER GESELLSCHAFT verfolgt die Auseinandersetzung mit dem Werk Heiner Müllers, seinen Stücken, seinen Schriften, seiner Theaterarbeit und seinen Denkansätzen in ihrer Wirkung auf das politische, gesellschaftliche und kulturelle Leben in Deutschland. Sie setzt sich für die internationale Verbreitung von Heiner Müllers Werk ein. Sie initiiert Übersetzungen und deren Publikation, verfolgt die Rezeption der Werke und die literatur- und theaterwissenschaftlichen Arbeiten und Symposien. Sie arbeitet an Dokumentationen und der Durchführung gemeinsamer Forschungsvorhaben mit internationalen Archiven und Einrichtungen, die sich dem Theater und der Literatur widmen. Sie regt interdisziplinäre Projekte an, die sich aus dem Werk Heiner Müllers ergeben. Sie konzipiert und organisiert internationale Werkstätten und Kolloquien. Sie gibt die Schriftenreihe "Drucksache N.F." heraus in Fortführung der von Heiner Müller begründeten Reihe "Drucksache".

Die INTERNATIONALE HEINER MÜLLER GESELLSCHAFT wurde 1997 von Brigitte Maria Mayer gegründet. Sie ist ein eingetragener, gemeinnütziger Verein mit Sitz in Berlin.

Vorstand: B. K. Tragelehn (Vorsitzender), Heiner Goebbels, Günther Heeg, Peter Kammerer, Hans-Thies Lehmann, Nikolaus Müller-Schöll, Wolfgang Storch

Geschäftsführung: Klaudia Ruschkowski

Sitz: Prenzlauer Allee 25, 10405 Berlin

kontakt@ihmg.de

www.ihmg.de

A Maxim Gorki Színház

Nem messze az Unter den Lindentól, közvetlenül a Neue Wache mögött, Berlin legkisebb állami színháza. A klasszicista épületet, mely eredetileg Berliner Singakademie-ként működött, 1823 és 1827 között Karl Friedrich tervei alapján Karl Theodor Ottmer építtette. Csak a második világháborút követően, az akkori kelet-német kultúrpolitika jegyében, az intézmény újrainyitásával alakult meg a beszédszínház, mely rendeltetése szerint a kortárs színházat reprezentálta. Nevét programszerűen Maxim Gorkij, orosz író után kapta 1952-ben.

A 2006/07-es évaddal Armin Petrast nevezték ki a Maxim Gorki Színház intendánsának, munkáját Andrea Koschwitz, helyettes intendáns és fődramaturg segíti, valamint az igazgatásért és menedzsmentért felelős Klaus Dörr. A csapat tervei között szerepel, hogy nemzetközi fiatal rendezőkkel dolgozzon együtt, illetve nyitni szeretnének más művészeti ágak felé is. Ehhez kapcsolódik az Internationale Heiner Müller Gesellschafttal közös, Heiner Müller darabjaihoz kapcsolódó műhelyprogramja is. Heiner Müller hagyományokkal rendelkezik a Maxim Gorki Színházban. Elsőként itt mutattak be tőle színdarabot, mégpedig 1958-ban a "Der Lohndrucker"-t.

Maxim Gorki Theater

Das Maxim Gorki Theater nahe "Unter den Linden" gleich hinter der Neuen Wache gelegen, ist das kleinste der Berliner Staatstheater. Das klassizistische Gebäude wurde zwischen 1823 und 1827 von Karl Theodor Ottmer nach Entwürfen Karl Friedrich Schinkels als Berliner Singakademie errichtet. Erst nach dem Zweiten Weltkrieg, unter den kulturpolitischen Vorzeichen der Nachkriegszeit, wurde mit der Wiedereröffnung ein Sprechtheater ins Leben gerufen, das – 1952 programmatisch mit dem Namen des sowjetischen Autors Maxim Gorki versehen – Gegenwartstheater repräsentieren sollte.

Mit der Spielzeit 2006/07 übernahm Armin Petras die Intendanz des Maxim Gorki Theaters, unterstützt von Andrea Koschwitz – Chefdramaturgin und stellvertretende Intendantin – und Klaus Dörr – Verwaltungsleiter, Management. Das Team plant eine enge Zusammenarbeit mit jungen internationalen Regisseuren und will sich anderen künstlerischen Formen öffnen. Dazu gehört auch ein Werkstattprogramm zu Stücken Heiner Müllers in Zusammenarbeit mit der Internationalen Heiner Müller Gesellschaft. Heiner Müller hat am Maxim Gorki Theater Tradition. Hier wurde er auch zum ersten Mal in Berlin aufgeführt: 1958 mit dem Stück "Der Lohndrucker".

Maxim Gorki Theater Berlin
Am Festungsgraben 2
10117 Berlin
Karten: +49 30 2022115
www.gorki.de

[Offen für Kultur]

Mo-Sa 10-24 Uhr

Buch · CD Klassik · CD Pop/Jazz
DVD · Software · Noten & MusikBuch
Papeterie · KulturBühne
📍 Friedrichstraße
www.kulturkaufhaus.de
Fon: 030 2025-1111

Dussmann
das KulturKaufhaus

Ein Unternehmen der Dussmann-Gruppe

ZDF theaterkanal
<http://www.theaterkanal.de>

K

Hier spielt die Klassik.

92.4

kulturradio^{rbb}

THM THEATERHAUS MITTE

Koppenplatz 12, 10115 Berlin

- Preiswerte Proben- und Aufführungsräume
- Beratung
- Vernetzung
- Festivals

Ein Kooperationsprojekt des Bezirksamts Berlin-Mitte und Förderband e.V. Kulturinitiative Berlin.

Fon 030-28 04 19 66
www.thbm.de

WIR FÖRDERN THEATER

Impressum

HiB. Hamlet in Budapest. Hamlet in Berlin [Hamlet Budapest](#). [Hamlet Berlinben](#)

Projektleitung für die Internationale Heiner Müller Gesellschaft [Az Internationale Heiner Müller Gesellschaft projektvezetői](#)

Kludia Ruschkowski und Wolfgang Storch in Zusammenarbeit mit B.K. Tragelehn

[Kludia Ruschkowski és Wolfgang Storch, B.K. Tragelehn közreműködésével](#)

Projektleitung für Műhely Alapítvány / Workshop Foundation [A Műhely Alapítvány projektvezetője](#)

Beáta Barda, Petra Péter und Gergely Talló [Barda Beáta, Péter Petra és Talló Gergely](#)

Öffentlichkeitsarbeit [pr](#) Koordination [koordináció](#) arts and credits, Berlin

Presse [Sajtó](#) k3 Berlin, Heike Diehm

Übersetzung [fordítás](#) Gabriella Érdi, Budapest

Redaktion [szerkesztés](#) Gestaltung [layout](#) arts and credits, Berlin, www.artsandcredits.com

Der Aufstand beginnt als Spaziergang A felkelés sétának indul

Dieses Projekt findet im Rahmen von Bipolar deutsch-ungarische Kulturprojekte statt.

Ez a projekt a Bipolar német-magyar kulturális együttműködések keretében jött létre.

Bipolar ist ein Initiativprojekt der Kulturstiftung des Bundes.

A Bipolar a Német Szövetségi Kulturális Alapítvány kezdeményezése.